

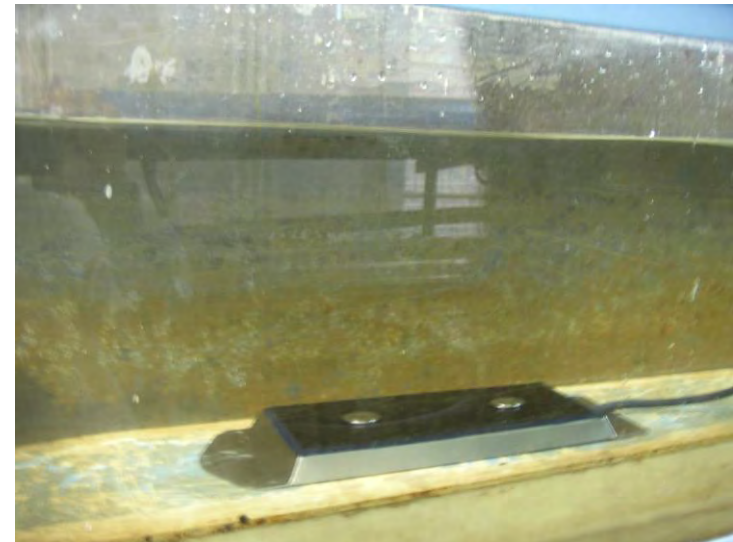
Primena ravnih elektromagnetnih sondi za merenje protoka u kanalizaciji

(i ne samo kanalizaciji,
već i tunelima, kanalima ...)

dr Dušan Prodanović
dr Damjan Ivetić

Univerzitet u Beogradu
Građevinski fakultet

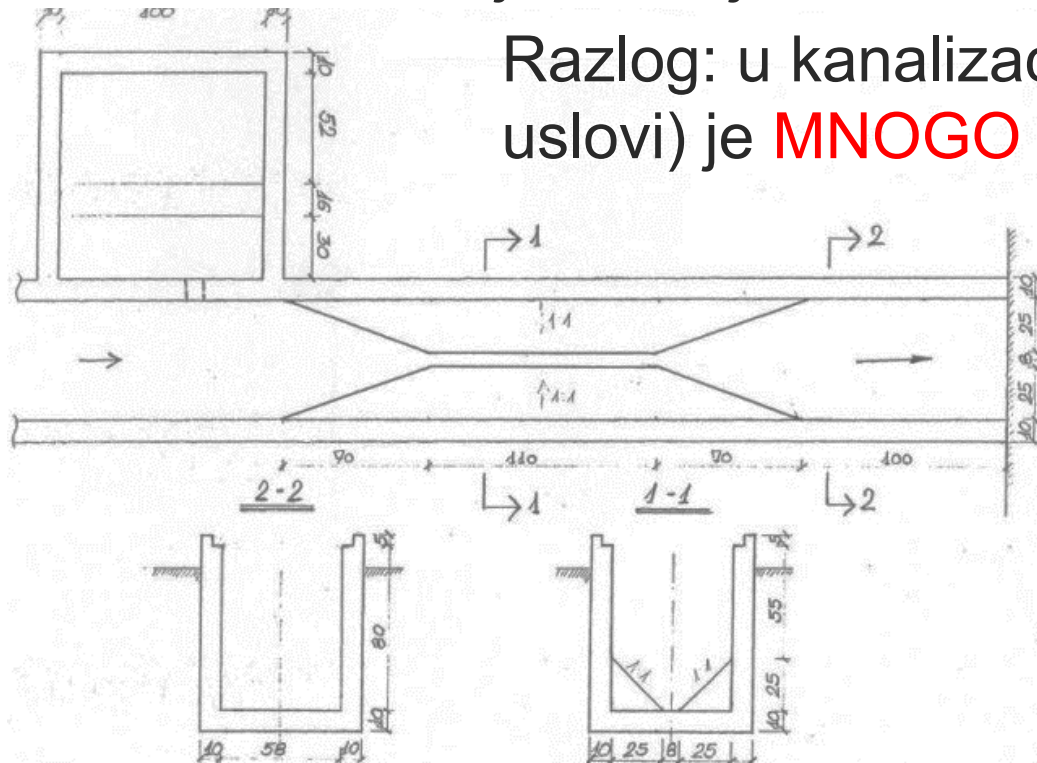
Uvod – merenje protoka???

- Nivo vode (pritisak u vodovodu) i protok su osnovne veličine potrebne za rad sistema
- Vodovodi još i imaju merna mesta, ali kanalizacije SLABO

Razlog: u kanalizaciji (otvoreni ili kombinovani uslovi) je **MNOGO teže meriti protok**

Ako negde postoje uslovi za suženja, to treba koristiti

Merenjem H dobija se Q

Uvod – merenje protoka???

- Nivo vode (pritisak u vodovodu) i protok su osnovne veličine potrebne za rad sistema
- Vodovodi još i imaju merna mesta, ali kanalizacije SLABO
- Uglavnom se koristi metoda merenja NEKE brzine V_{mer} i dubine H , pa je protok:

$$Q = V \times A \leftarrow \text{Lako se računa iz } H$$

Ne meri se lako, a pri tome ovo nije isto što i V_{mer}

Uvod – merenje protoka???

- Nivo vode (pritisak u vodovodu) i protok su osnovne veličine potrebne za rad sistema
- Vodovodi još i imaju merna mesta, ali kanalizacije SLABO
- Uglavnom se koristi metoda merenja NEKE brzine V_{mer} i dubine H
- Najčešće se koriste ultrazvučni (Dopler, Transit time, korelacioni) senzori jer ih prodaju kao APSOLUTNE metode

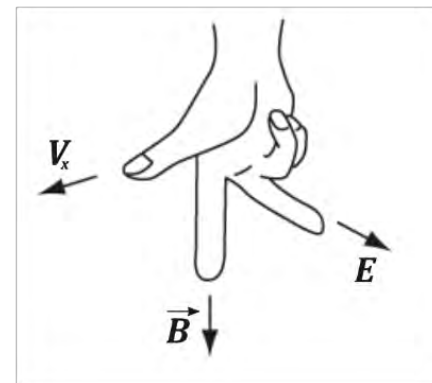
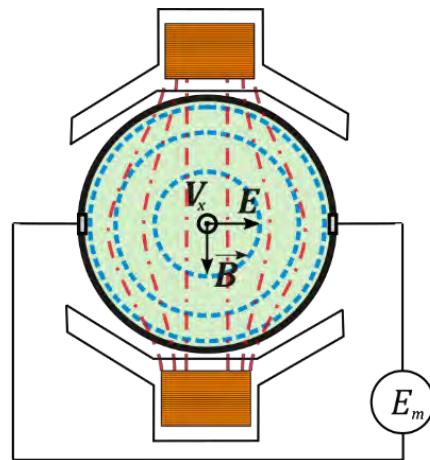
- Apotno tačno meri VREME a ne brzinu!
- Dosta osetljive
- Pitanje je KOJU brzinu mere

Elektromagnetni princip merenja

- Dugo se već koristi u sistemima pod pritiskom
- Pouzdano, tačno, robustno...
- Zasnovano na **Faradejevom principu indukcije** – zna se šta se meri – **brzina vode a ne nekih čestica!**

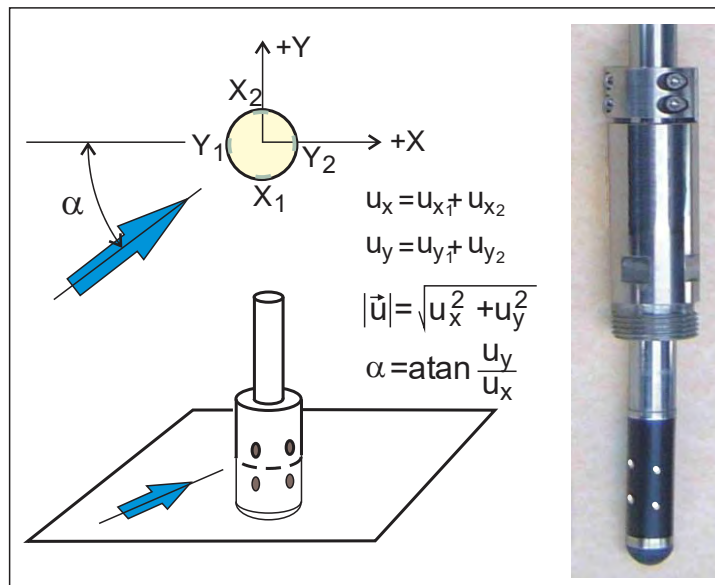
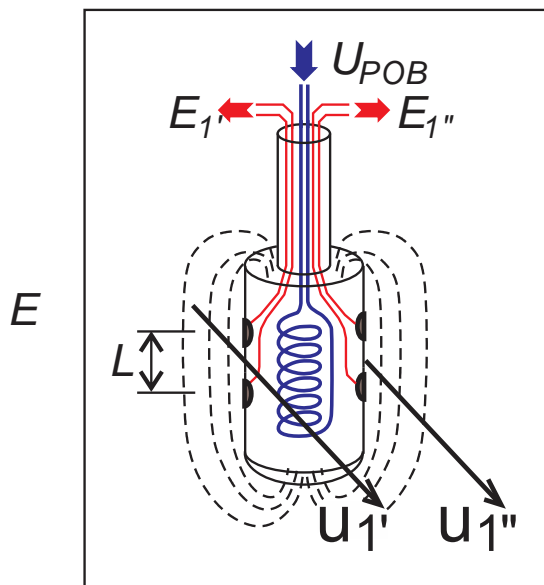
$$U_m = - \int_{\tau} (\vec{V} \times \vec{B}) \cdot \vec{j} d\tau = \int_{\tau} \vec{V} \cdot (\vec{B} \times \vec{j}) d\tau = \int_{\tau} \vec{V} \cdot \vec{W} d\tau$$

Elektromagnetni princip merenja

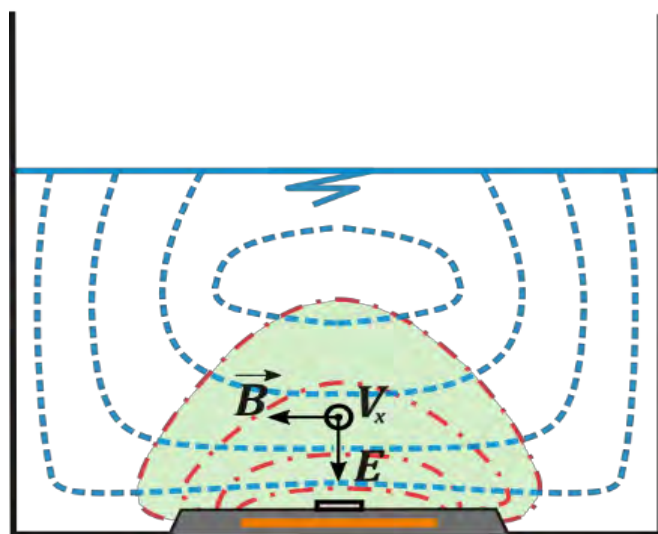
- Dugo se već koristi u sistemima pod pritiskom
- Pouzdano, tačno, robustno...
- Zasnovano na Faradejevom principu indukcije – zna se šta se meri – brzina vode a ne nekih čestica!
- Koristi se dosta i kao sonda za brzine

Elektromagnetna ravna sonda

- Pogodan dizajn za merenje protoka u kanalizaciji ili otvorenim tokovima
- Montira se na dno ili bok
- Robusna sonda, mala – srednja – velika zona integracije

Ravni EM senzor

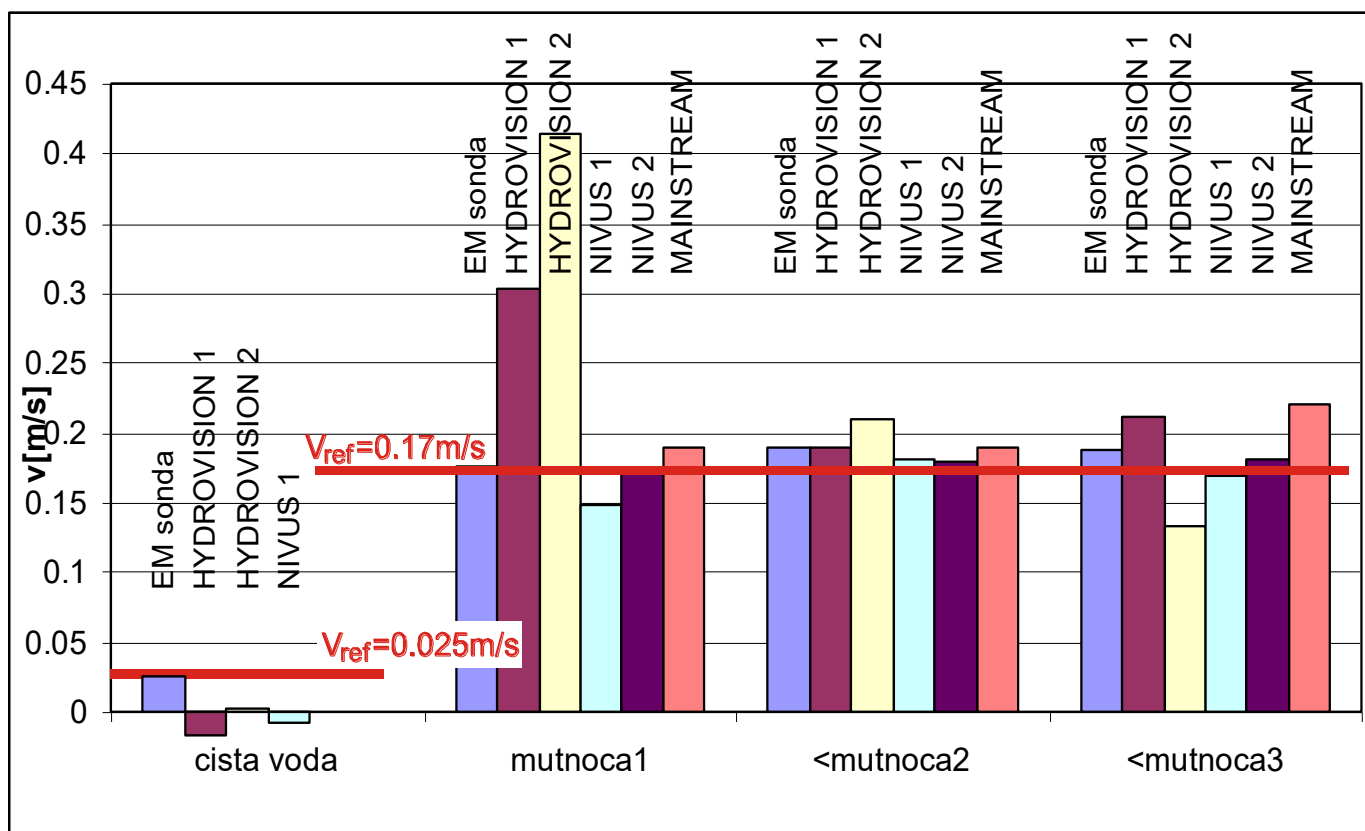
	Izotahe (brzina)	V_x
	Magnetno polje	$\vec{B}$
	Kontrolna zapremina τ	
	Elektrode	

Elektromagnetna ravna sonda

- Velike prednosti u odnosu na UZV: radi pri malim i velikim brzinama, ne smeta joj vrsta vode...

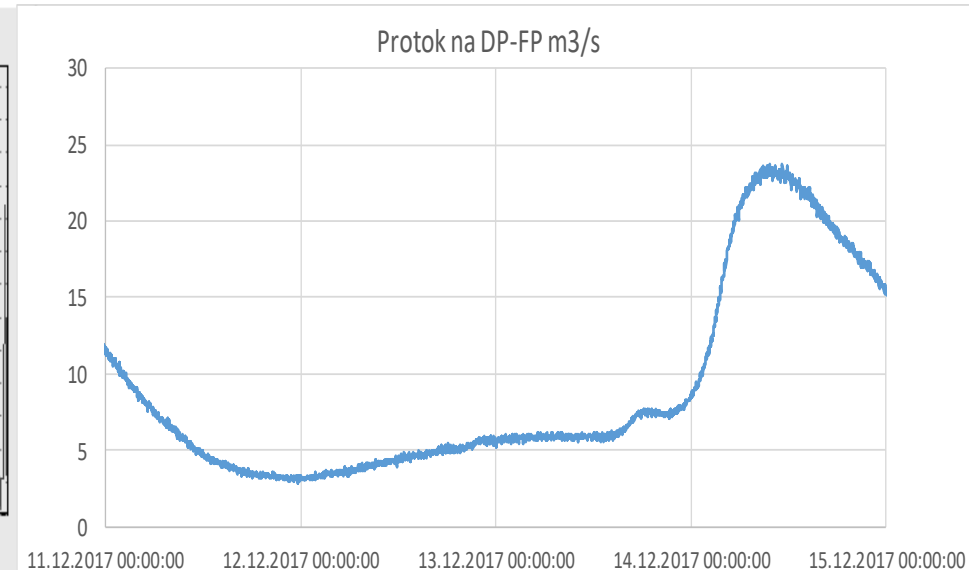
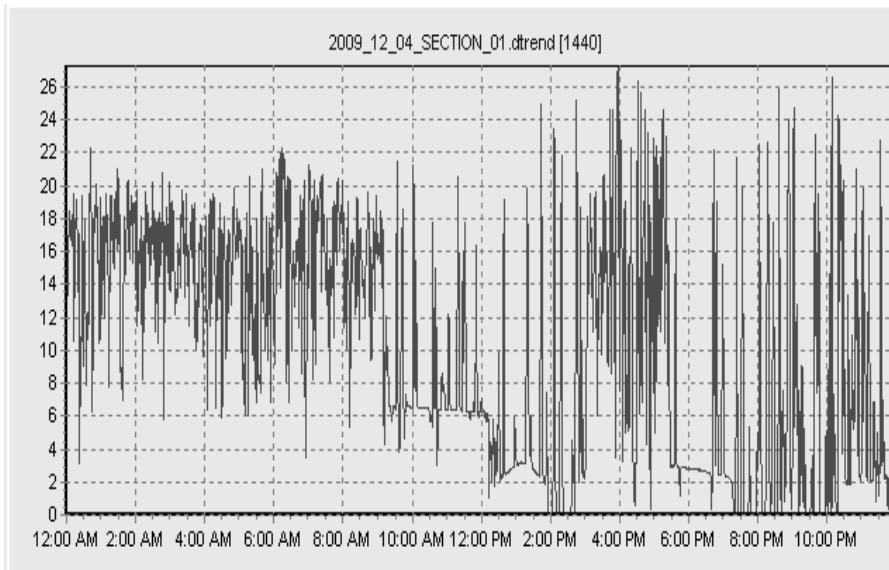

Elektromagnetna ravna sonda

- Velike prednosti u odnosu na UZV: radi pri malim i velikim brzinama, ne smeta joj vrsta vode, **stabilno merenje u raznim uslovima...**

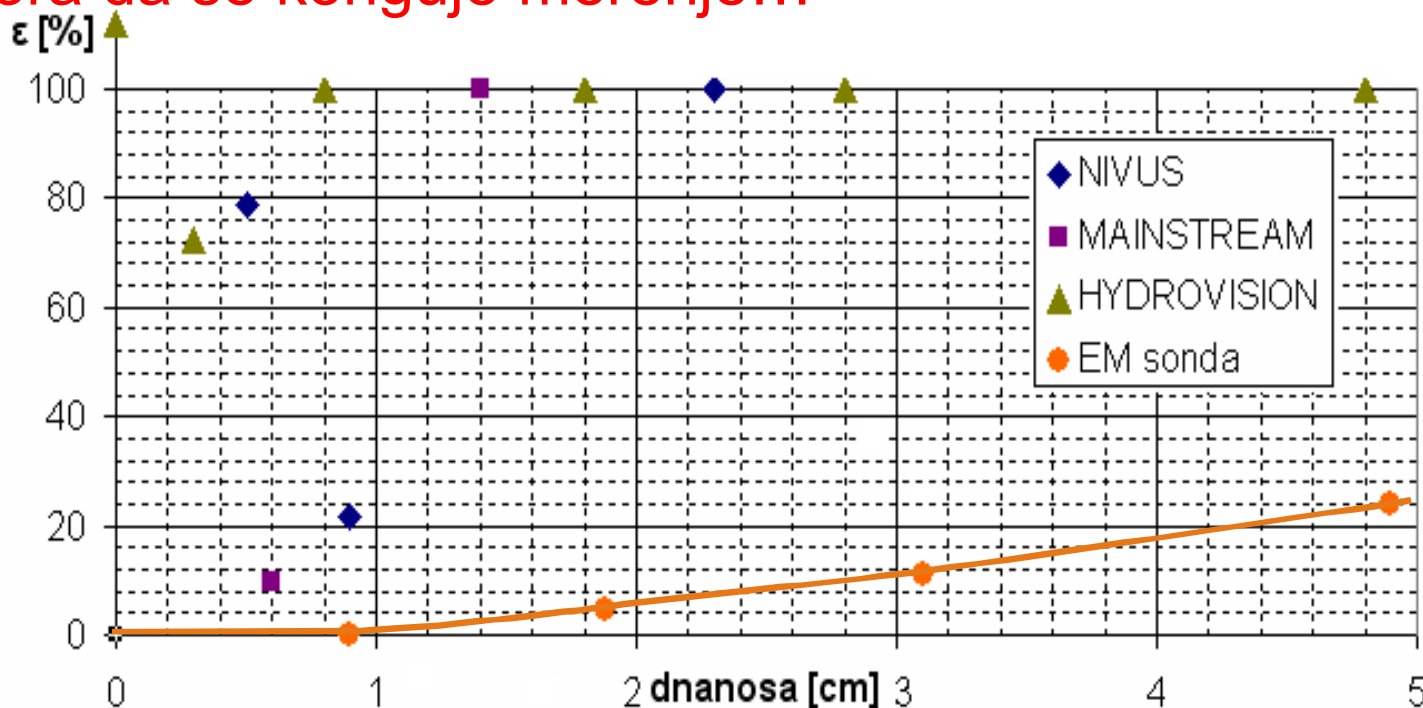

Elektromagnetna ravna sonda

- Velike prednosti u odnosu na UZV: radi pri malim i velikim brzinama, ne smeta joj vrsta vode, stabilno merenje u raznim uslovima, **otporna je na talog (do izvesne mere) ali mora da se koriguje merenje...**

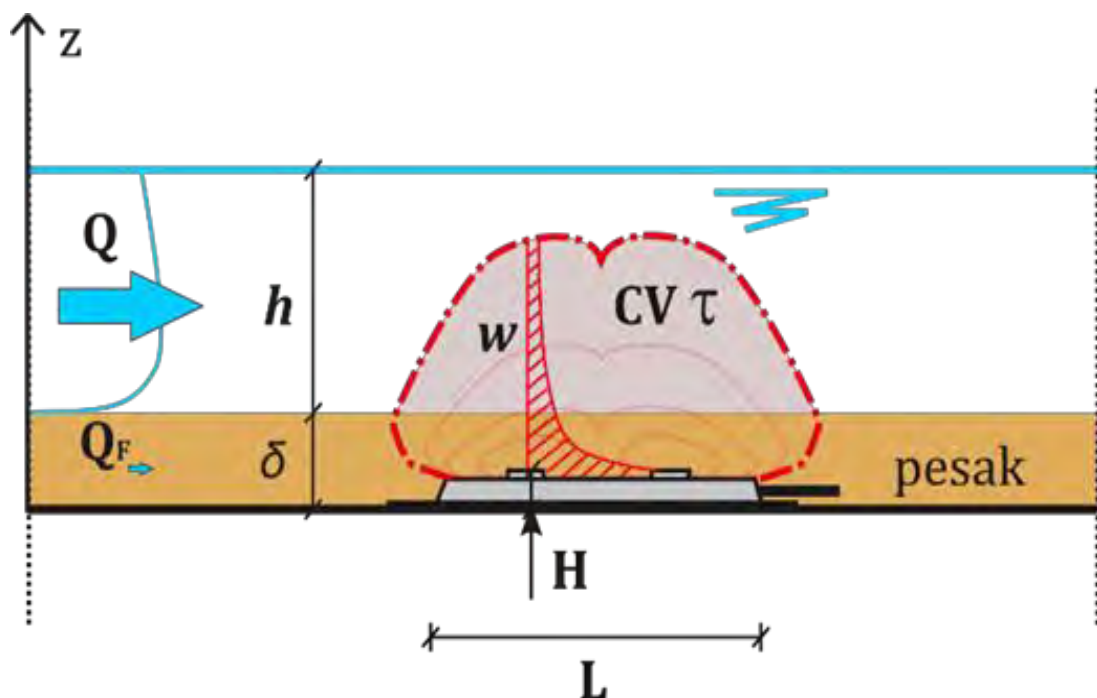

Elektromagnetna ravna sonda

- Mogućnost rada EM sonde kada je pokrivena nanosom je interesantna
- Detaljno istraženo u Laboratoriji IH

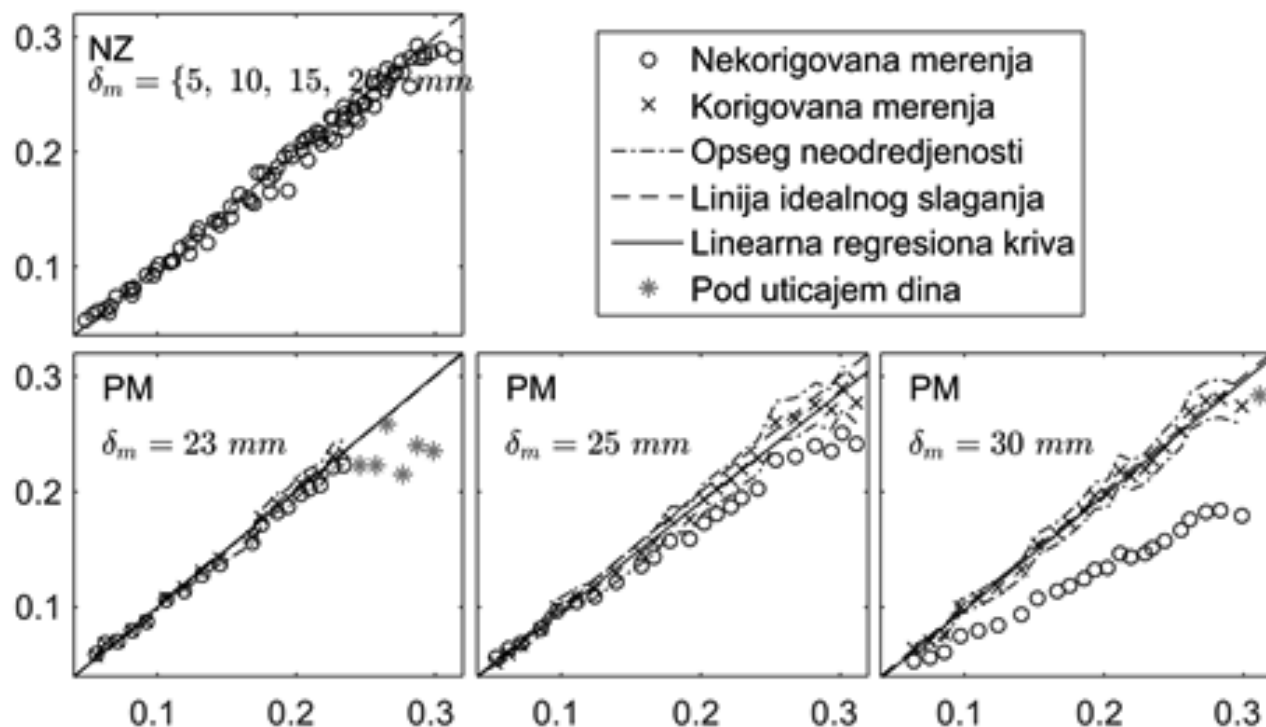
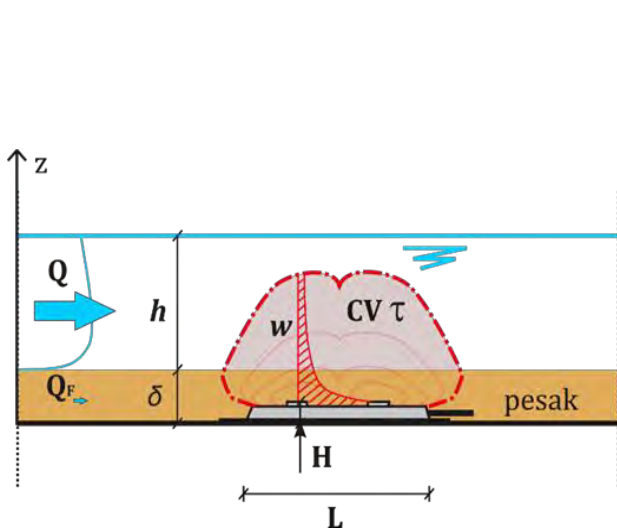

Elektromagnetna ravna sonda

- Mogućnost rada EM sonde kada je pokrivena nanosom je interesantna
- Detaljno istraženo u Laboratoriji IH – **dat način korekcije!**

Primeri iz prakse – izliv kod Panč. mosta

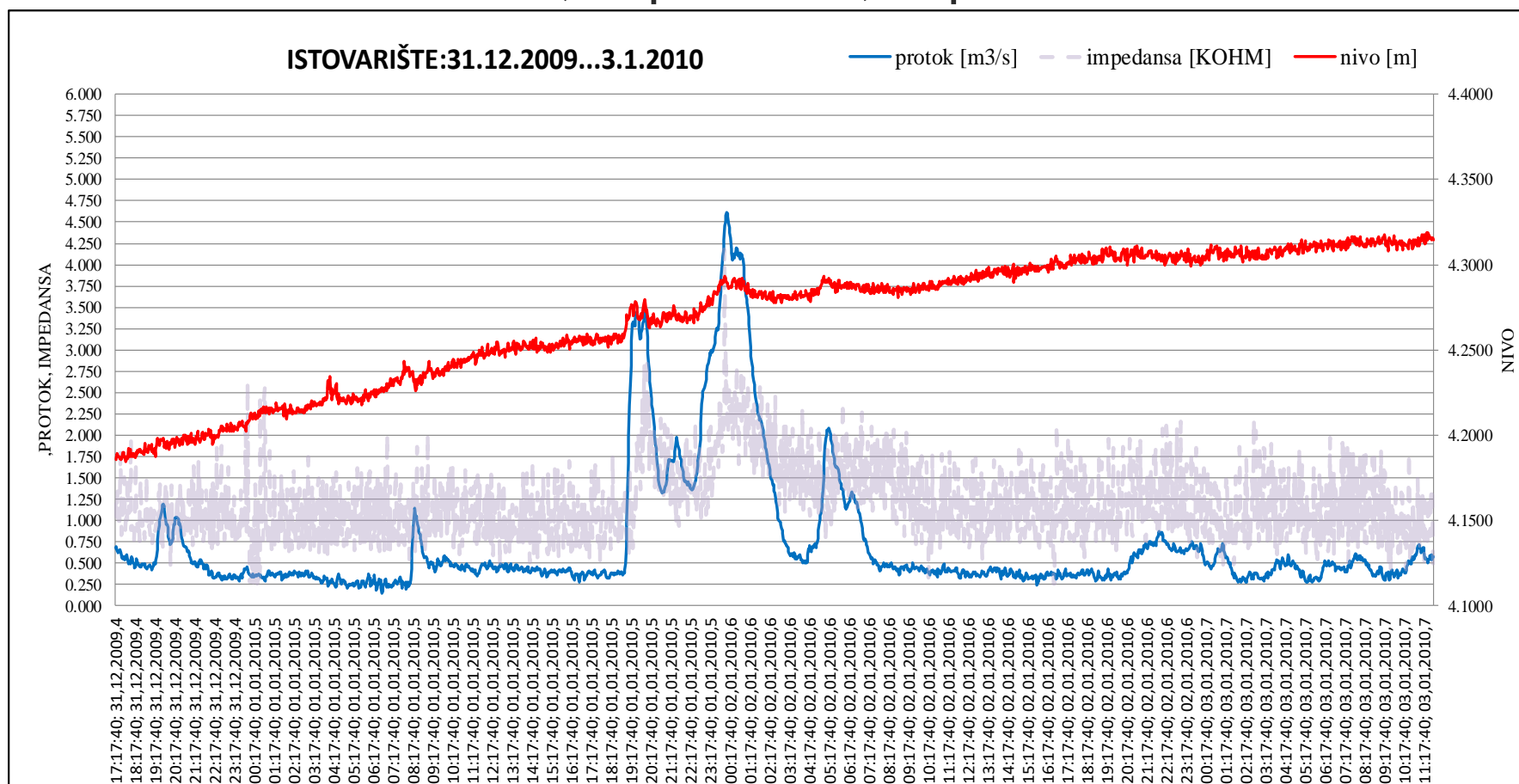
- Mešoviti sistem, uspor
- Izliv 300x450cm
- Montiran UZV 2007
- Dve ravne EM 2010

Primeri iz prakse – izliv kod Panč. mosta

- Male/velike brzine, impedansa, uspor raste...

Primeri iz prakse – potis KCS Zemun polje

- Specijalna verzija okruglih ravnih sondi (ugradnja na postojeći cevovod)
- Postavljene **dve sonde** u mernom preseku zbog nepostojanja dobrih mernih uslova

Primeri iz prakse – potis KCS Zemun polje

Specijalna verzija okruglih ravnih sondi

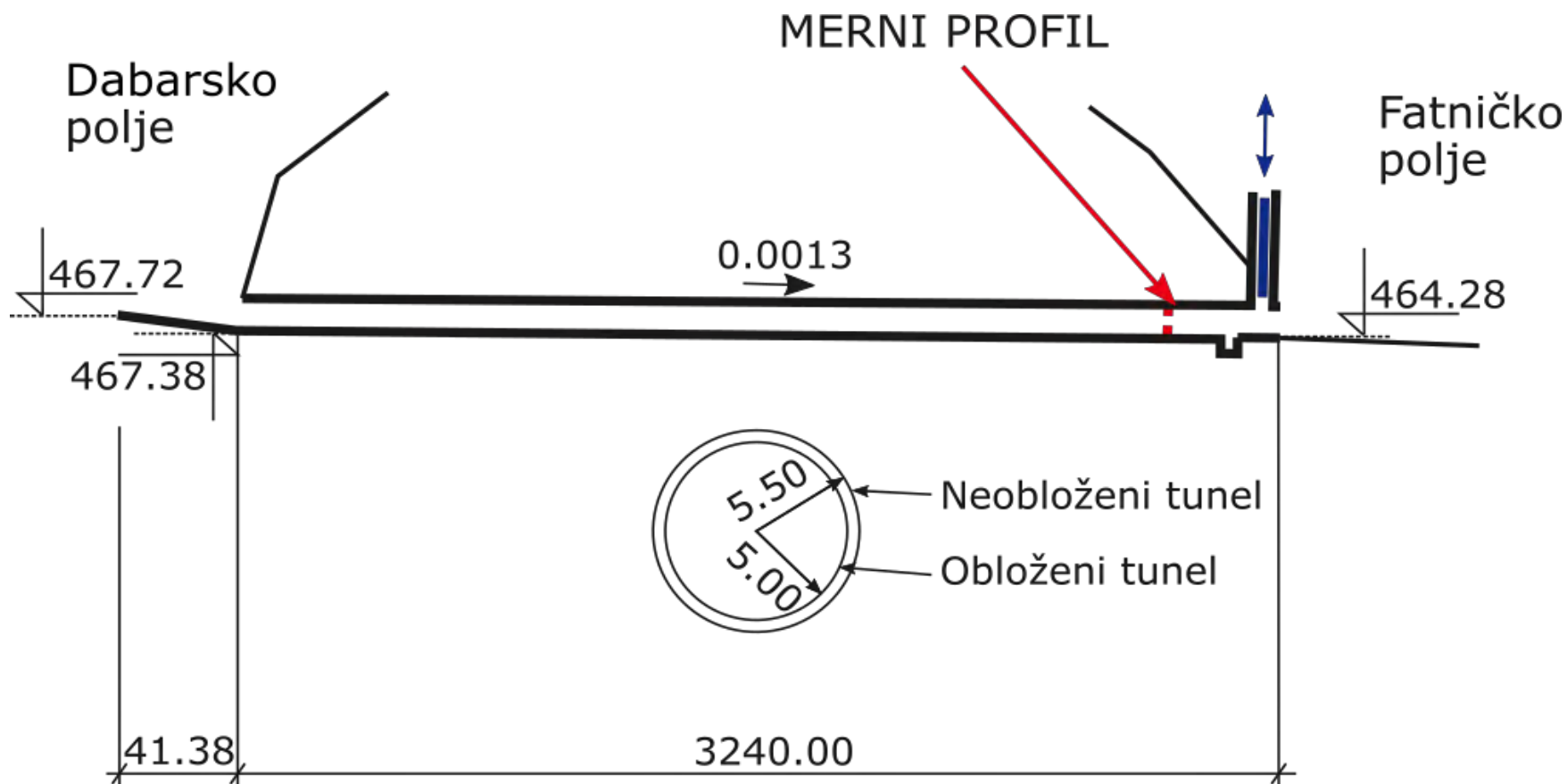
Klapna ne zatvara dobro, povratni tok, **KCS vrti vodu u krug!**

Primeri iz prakse – tunel Dabar.-Fatn. polje

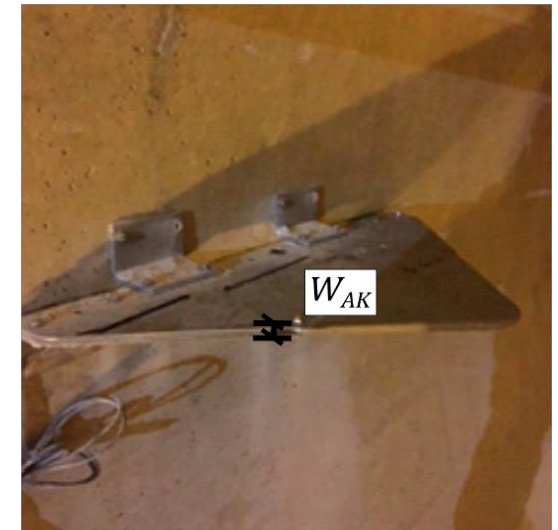
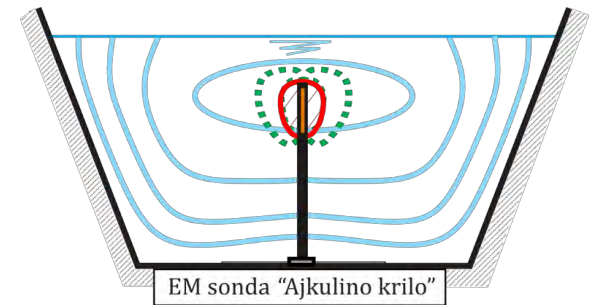
- HES Trebišnjica, veliki tunel, bidirekciono tečenje

Primeri iz prakse – tunel Dabar.-Fatn. polje

- HES Trebišnjica, veliki tunel, bidirekciono tečenje
- Postavljene 4 velike ravne EM sonde
- Dve kontrolne sonde

Primeri iz prakse – tunel Dabar.-Fatn. polje

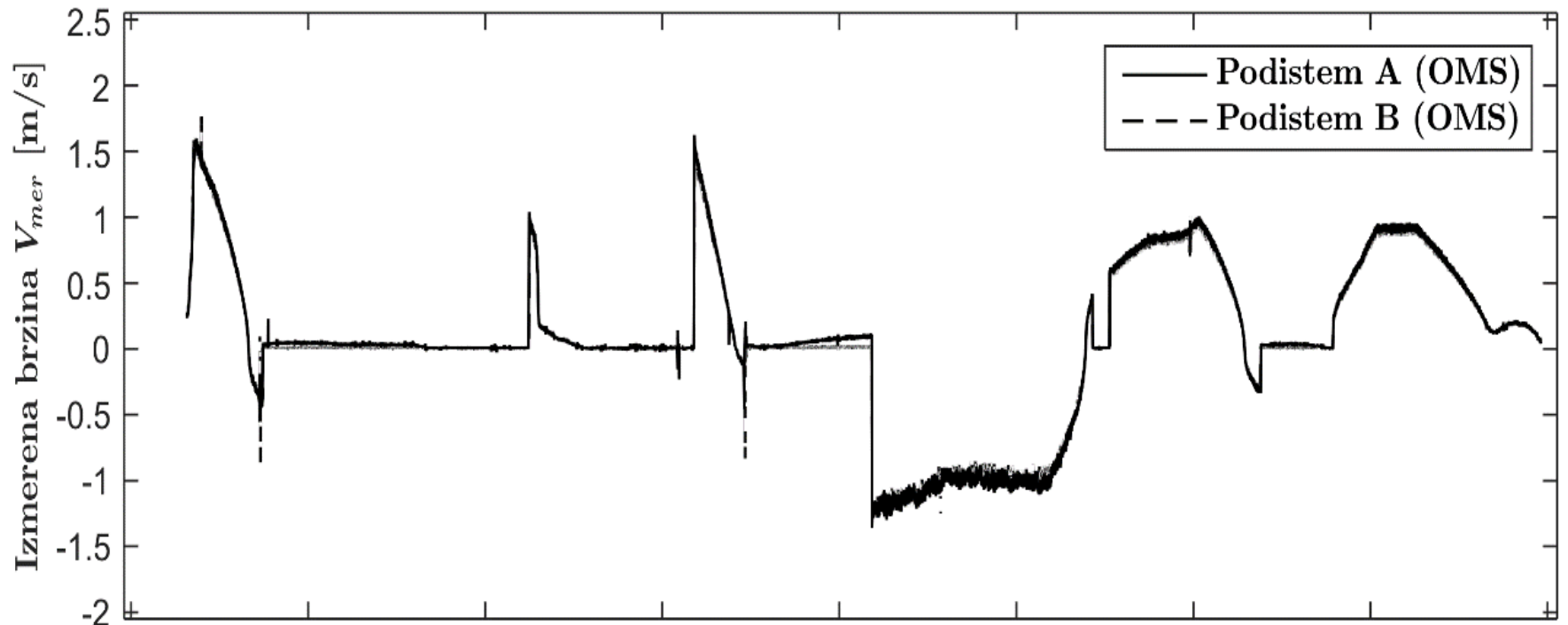
- HES Trebišnjica, veliki tunel, bidirekciono tečenje
- Postavljene 4 velike ravne EM sonde
- Dve kontrolne sonde – **za proveru, na godinu dana!**

Primeri iz prakse – tunel Dabar.-Fatn. polje

- HES Trebišnjica, veliki tunel, bidirekciono tečenje
- Postavljene 4 velike ravne EM sonde
- Dve kontrolne sonde – za proveru, na godinu dana!

Zaključak

- Merenje protoka u kanalizaciji – još **nema idealne** metode
- Ima pokušaja sa **bezkontaktnim metodama** (radar, površinske brzine, LaserDoper) ali su još uvek nepouzidane
- UZV popularan ali **ima mana**
- EM ravni ima potencijala, **nije ni on idealan**

Rešenja:

- **Izabrati optimalnu metodu**
- **Važni profili: barem dve metode, koje se dopunjuju!**

Primena ravnih elektromagnetnih sondi za merenje protoka u kanalizaciji

(i ne samo kanalizaciji,
već i tunelima, kanalima ...)

dr Dušan Prodanović
dr Damjan Ivetić

Univerzitet u Beogradu
Građevinski fakultet

